

ČTVRTLETNÍK

LÉTO 2016

PROPAMÁTKY

Bydlení ve stodole

ZDAŘILÁ KONVERZE STODOLY V BÍLCE NA OBYTNÝ DŮM
MUZEJNÍ POČINY OCENĚNÉ V SOUTĚŽI GLORIA MUSAEALIS
HOSTÝNSKÁ MOZAIKA V DOKUMENTÁRNÍM FILMU

Ester Haviřová

ÚVODEM

První polovina roku 2016 byla plná nových podnětů, setkání a příležitostí naplňovat poslání naší organizace v oblasti péče o kulturní dědictví. Co se podařilo?

Uspořádali jsme již pátý ročník projektu MÁME VYBRÁNO. Pozitivní názory účastníků konference, reportáž České televize o soutěži veřejných sbírek, ale i zájem krajů a měst šířit informace o financování památek nás těší. Máme radost i z mediální spolupráce s desítkami pořadatelů konferencí, seminářů a dalších projektů souvisejících s péčí o památky. Jejich počet narůstá a je jich už téměř 100. V prvním pololetí jsme byli oceněni hned ve třech soutěžích, a to jak za obsah, tak i formu publikovaných informací. Náš tištěný čtvrtletník získal v soutěži Zlatý středník první místo již podruhé.

A dobrá zpráva na závěr: Institut pro památky a kulturu, vydavatel portálu a časopisu PROPAMÁTKY, se stal členem koalice Za snadné dárcovství. Rozvoj této oblasti, stejně jako spolupráce s odbornými partnery, kraji a městy, je pro dlouhodobou práci celé redakce zásadní. Děkujeme všem, kdo nás pravidelně podporují.

Aleš Kozák

DOPORUČUJEME

SEMINÁŘ V ROŽNOVĚ

Společnost Thermo Sanace pořádá 20. září seminář, který představí dostupné metody sanace dřevěných prvků historických staveb. Setkání se uskuteční ve Valašském muzeu v přírodě a bude spojeno s ukázkou horkovzdušné sanace Rožnovské radnice.

Thermo Sanace s.r.o.

DEN PAMÁTEK TECHNIKY

Den památek techniky a průmyslového dědictví se uskuteční 10. září. V rámci Dnů evropského dědictví jej tradičně připravuje platforma Industriální stopy ve spolupráci se SHS ČMS. Připojte se a otevřete dveře industriálních objektů. Hlásit se lze prostřednictvím stránek www.historicasidla.cz. Celoročně lze akce propagovat na stránkách www.industrialnistopy.cz.

NOVĚ ZAPSANÉ PAMÁTKY

Do evidence Národního památkového ústavu bylo v prvním čtvrtletí roku 2016 zapsáno celkem 16 nemovitých kulturních památek. Na seznam přibýly například budova střední průmyslové školy v Plzni, židovský dům s rituální lázní v Boskovicích, zámek v Myslkovicích na Tábořsku nebo evangelický kostel v Moravské Chrastové a kaple sv. Trojice ve Vysokém Potoce.

ZREALIZUJ WORKCAMP

Spolek INEX-SDA vydal manuál pro organizátory mezinárodních dobrovolnických projektů. Příručka je výsledkem dlouholeté praxe spolku a je určena každému, kdo se věnuje komunitním projektům. Publikace je volně ke stažení na stránkách INEX-SDA.

NA CESTÁCH S KARLEM IV.

Metodické centrum pro vzdělávání NPÚ v Telči připravilo projekt Na cestách s Karlem IV. Má za cíl představit státní hrady Lipnice, Zvíkov, Litice a Bečov jako místa, kde se už od středověku setkávali lidé různých profesí. V září se program uskuteční na Bečově a v Liticích.

UDÁLO SE

Spolek naOKRAJI vydal knihu Krajin z druhé ruky. Nové využití starých průmyslových areálů dokumentuje na 61 zahraničních příkladech. Fotograf Tomáš Pospěch vydal knihu

Martin Veselka WM, CC-BY-SA 4.0

Šumperák s texty Martiny Mertové. SHS ČMS a město Žatec uspořádaly 23. konferenci historických měst, tentokrát o kulturním dědictví a regionálních tradicích. ČKAIT, ČSSI a Industriální stopy připravily v Karlových Varech 21. mezinárodní konferenci Městské inženýrství 2016, letos na téma Město a konverze industriálních areálů. ČNK ICOMOS si zvolil jako celoroční téma kulturní dědictví sportu. Na páté konferenci reSITE se opět setkali přední odborníci z oblasti vedení měst, městského plánování, architektury a městského rozvoje.

NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM PŘÍKLADNĚ OBNOVILO CENNÝ AREÁL KLÁŠTERNÍHO PIVOVARU V PLASÍCH. NA PODZIM LOŇSKÉHO ROKU V NĚM OTEVŘELO UNIKÁTNÍ CENTRUM STAVITELSKÉHO DĚDICTVÍ.

CENTRUM NAPOMÁHÁ HLUBŠÍMU POROZUMĚNÍ A ÚČTĚ KE STAVEBNÍ HISTORII.

ROZHOVOR S ŘEDITELKOU SOUTĚŽE GLORIA MUSAEALIS IRENOU CHOVAŇČÍKOVOU

Příkladné počiny muzeí a galerií

V roce 1977 ustanovila Mezinárodní rada muzeí ICOM celosvětový den muzeí s cílem upozorňovat veřejnost na roli sbírkotvorných a paměťových institucí. V České republice je květnový svátek spjat především s Festivalem muzejních nocí a vyhlášováním ceny Gloria musaealis. Obě akce organizačně zajišťuje Asociace muzeí a galerií. S její první místopředsedkyní a ředitelkou soutěže jsme hovořili o uplynulém 14. ročníku, který mediálně podpořil portál PROPAMÁTKY.

Jak hodnotíte úroveň projektů přihlášených do letošní soutěže Gloria musaealis? Co vás osobně nejvíce zaujalo?

Kvalitativní úroveň přihlášených projektů, která ve všech soutěžních kategoriích průběžně vzrůstá, sportovní terminologií řečeno roste a vyrovnává se střed startovního pole směrem nahoru. Jsou vidět dobře zvolená, erudovaná a zajímavě zpracovaná témata a důsledkem tohoto jevu je absence jasných favoritů. Porota má krásně těžkou práci vybrat ze silné konkurence to skutečně nejlepší. Samotná účast v soutěži je pro mnohá muzea motivací ke zlepšení vlastní prezentace, je dobře, že se muzea učí v dobrém slova smyslu prodat svou práci a zlepšují se v tom. Máme krásná muzea, zbytečná skromnost není na místě.

Mohla byste jako ředitelka soutěže zhodnotit letošní ročník? Byl něčím jiný?

TEXT DAGMAR KOŽELUHOVÁ, JAN ČERVINKA
FOTO ARCHIV ASOCIACE MUZEÍ A GALERIÍ, NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM, MUZEUM MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM, PAVEL HOLMAN, MARTIN FROUZ, WIKIMEDIA COMMONS

MUZEJNÍ PUBLIKACÍ ROKU SE STALA KNIHA HROBY BARBARŮ V PRAZE-ZLIČÍNĚ.

Pokud to vezmu z té humornější stránky, tak určitě počtem soutěžních projektů přihlášených na poslední chvíli. Porotci se shodli na tom, že kromě absolutního rekordu v počtu kilometrů strávených cestováním v režimu last minute výjezdů k soutěžním projektům letošní ročník potvrdil stoupající úroveň přihlášených. Každý ročník je něčím jiný, už jen tím, jak se snažíme soutěž posouvat dál a posouvat také její prezentaci na úroveň, jakou si zaslouží. Díky pochopení Ministerstva kultury, jež je spoluvyhlašovatelem soutěže, a účinné spolupráci se společností Three Brothers Production a s Obecním domem se to postupně daří, důležitá je pro nás také záštita čestného výboru soutěže a spolupráce s Českým výborem ICOM. Letos jsme poprvé vyhlásili soutěž Muzeum roku, v níž návštěvníci hlasovali pro své nejoblíbenější muzeum na portále www.do-muzea.cz, jehož provozovatelem je

PREZENTUJE VÝSLEDKY VÝJIMEČNÉHO ARCHEOLOGICKÉHO VÝZKUMU POHŘEBIŠTĚ Z 5. STOLETÍ. KNIHA VZNIKLA V RÁMCI STEJNOJMENNÉ VÝSTAVY V MUZEU HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY.

Národní muzeum. Podařilo se navázat spolupráci s významnými a silnými partnery, což se projevilo hlavně na podobě ceremoniálu vyhlášení výsledků soutěže. Moderovali ho Zdeňka Žádníková Volencová a Václav Žmolík. Kvalitně zpracované prezentace nominovaných projektů namluvil Jan Kačer a hudební doprovod zajistil Rozhlasový Big Band Gustava Broma v čele s Vladimírem Valovičem, Viktor Dyk a Tereza Hálová. Scénu jsme věnovali technickým muzeím a jejich patrony se stalo pražské Národní technické muzeum a Technické muzeum v Brně, na programu se významně podílel jako důležitý reprezentant technického pokroku Český rozhlas, program podpořila agentura CzechTourism a hlavní město Praha, mediálně soutěž podpořil nově váš portál PROPAMÁTKY. Velmi si této spolupráce vážíme a máme zato, že i do budoucna si máme s novými partnery vzájemně co nabídnout i v rámci širší koncepční spolupráce.

Ve které kategorii měla podle vás porota nejtěžší rozhodování?

V uplynulém ročníku měla porota těžkou práci s kategorií muzejní počin roku. Početně byla sice obsazená nejméně (18 soutěžních projektů), ale zato byla velmi silná kvalitativně. Porotci měli velký problém vybrat v prvním kole hodnocení desítku nejlepších projektů pro hodnocení ve druhém kole. V rámci prvních deseti soutěžních projektů by si nějaké ocenění zasloužil snad každý a rozdíl mezi oceněnými jsou minimální. Pro obor je samozřejmě vzrůstající kvalita konkurence ve všech soutěžních kategoriích dobrá zpráva.

Změnilo se za 14 let existence soutěže vnímání muzejních institucí a oboru muzejnictví nejširší veřejností?

Mohu pouze vyjádřit názor nepodložený konkrétními daty, jen vlastní zkušeností. Jde to pomalu a ztuha, ale veřejnost je daleko informovanější

MUZEJNÍ VÝSTAVA ROKU TENKRÁT NA SEVEROZÁPADĚ PŘÍBLÍŽILA UDÁLOSTI ROKU 1945 V ÚSTÍ NAD LABEM A OKOLÍ. JEJÍ TVŮRCI POJALI NÁROČNÉ TÉMA NEZAUJATĚ A PŮSOBIVĚ.

než před lety a ve vztahu k muzeím aktivnější. Kromě větší otevřenosti muzeí a využívání nových informačních technologií ze strany muzeí a veřejnosti k tomu vydatně přispívají nové atraktivní expozice a dlouhodobá práce s veřejností. V posledních letech pozorují i větší zájem médií, například v souvislosti s prezentováním zajímavých či aktuálních témat s historickým pozadím, která mohou právě muzea doložit materiály ze svých sbírkových fondů, svou roli hraje i narůstající kulturní turismus.

Co vedlo Asociaci k vyhlášení samostatné návštěvnické soutěže Muzeum roku? Měla jste osobně nějakého favorita?

Asociaci k tomu vedly tři základní důvody, které uvádím bez důležitosti pořadí. Jedním z důvodů byla snaha pomoci medializaci muzejnictví aktivizováním návštěvnické obce. V rámci hodnocení soutěžních projektů soutěže muzeí Gloria musaealis k tomu nenajdeme vhodný prostor – muzea hlásí své projekty průběžně a nejsme schopni jim nastavit rovnou startovní čáru, některé projekty jsou navíc pro laickou veřejnost hůře srozumitelné, mám na mysli hlavně projekty v kategoriích muzejní počin roku a muzejní publikace roku. Krom toho, a to je další důležitý motiv k vyhlášení samostatné soutěže, jsme chtěli dát návštěvníkům možnost vyjádřit se k muzeím bez ohledu na přihlášené soutěžní projekty. Sdílet, jestli jim v těchto muzeích bylo příjemné, jak

se jim líbily výstavy či expozice, zda je návštěva bavila, jak byli spokojeni se službami a s chováním personálu. Pro muzea je takové vyjádření důležitou zpětnou vazbou a její získání byl třetí důležitý důvod vyhlášení soutěže Muzeum roku. Prostě chceme poznat přání návštěvníků, umožnit jim radost z poznávání a pořád se zlepšovat, aby měli důvod se do muzeí a galerií vracet a novinářům dát důvod o nich hezky psát. Neměla jsem osobně žádného favorita, spíš jsem byla zvědavá, jak to dopadne, ale muzea, která se umístila v popředí, jsou muzea kvalitní a oblíbená si zaslouží.

Plánuje Asociace do budoucna další novinky nebo změny?

Máme v plánu další novinky, ale v první řadě bychom měli se spoluvyhlašovatelé vyhodnotit klady a zápory minulého ročníku a dohodnout se na dalším postupu a také bych nerada

VYTŘÍBENOU VIZUÁLNÍ PODOBU VÝSTAVY NAVRHL UMĚLEC RICHARD LOSKOT.

něco zakřikla. V každém případě nás v zájmu zajištění plynulého chodu závěrečné fáze příprav každého ročníku soutěže čeká úprava pravidel, konkrétně mám na mysli hlavně změnu termínu podávání přihlášek, ale k tomu je třeba dosáhnout změny vládního nařízení o oceněních v oblasti kultury udělovaných Ministerstvem kultury. Chceme získat čas pro aktivnější spolupráci s čestným výborem soutěže, přípravu kvalitní prezentace projektů i akce samotné, závěrečného ceremoniálu i pro možnost aktivnější a širší spolupráce s médii. Za současného stavu je závěrečná fáze každého ročníku plnohodnotným adrenalinovým sportem pro všechny zúčastněné – a přitom je to tak krásná práce. Možná bych novinky a plány do budoucna zatím mohla shrnout tak, že láska k muzejní práci je nakažlivá, rodinní příslušníci muzejníků by o tom mohli vyprávět, máme v plánu tu nákazu rozšiřovat dál... ■

IRENA CHOVANČÍKOVÁ

- narodila se v roce 1963
- vystudovala obor český jazyk – dějepis na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a specializační studium muzeologie na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně
- od roku 1989 působí v Masarykově muzeu v Hodoníně, desátým rokem jako ředitelka
- v roce 2009 se stala místopředsdkyní Asociace muzeí a galerií
- ředitelkou soutěže Gloria musaealis je od roku 2009

PŘIHLASTE SVŮJ PROJEKT A HLASUJTE PRO MUZEUM ROKU

Od 1. ledna 2016 do 28. února 2017 můžete přihlásit výstavu, publikaci nebo muzejní počin do 15. ročníku soutěže Gloria musaealis 2016. Zároveň se zúčastněte návštěvnické soutěže a hlasujte pro Muzeum roku 2016.

Vyhlášení výsledků se uskuteční 17. května 2017 ve Smetanově síni Obecního domu v Praze.

www.gloriamusaealis.cz
www.do-muzea.cz

POROTCI OCENILI DOBRĚ ZVOLENÁ, ERUDOVANĚ A ZAJÍMAVĚ ZPRACOVANÁ TÉMATA.

PAMÁTNÍK KARLA ČAPKA VE STARÉ HUTI ZÍSKAL OCENĚNÍ MUZEUM ROKU. O JEHO VÍTĚZSTVÍ ROZHODLI NÁVŠTĚVNÍCI HLASUJÍCÍ NA STRÁNKÁCH WWW.DO-MUZEJ.CZ, KTERÉ PROVOZUJE NÁRODNÍ MUZEUM.

SOUTĚŽ

Gloria musaealis 2015

Ve Smetanově síni Obecního domu v Praze se 18. května konalo slavnostní vyhlášení výsledků 14. ročníku Gloria musaealis. Do klání se přihlásilo 72 muzeí a galerií s 80 soutěžními projekty realizovanými v roce 2015.

Všechna tři muzea oceněná v hlavních kategoriích se opakovaně umísťují na předních místech soutěže Gloria musaealis. Muzeum hlavního města Prahy získalo ocenění Českého výboru ICOM 2010 za výstavu Královský sňatek. Muzeum města Ústí nad Labem se umístilo v roce 2008 na druhém příčce v kategorii Muzejní počin s projektem Zapomenutí hrdinové. V letech 2004 a 2007 ústecké muzeum obdrželo zvláštní ocenění. Národní technické muzeum zvítězilo v kategorii Muzejní počin roku již potřetí: v roce 2006 s novým depozitářem v Čelákovících, v roce 2013 s projektem Národní technické muzeum dokončeno a v roce 2015 s Centrem stavitelského dědictví Plasy.

Smyslem soutěže Gloria musaealis je upozornit na špičkové výkony muzejních institucí i jednotlivých pracovníků v oboru muzejnictví při tvorbě výstav a nových expozic, prezentování sbírek v odborných publikacích či při záchraně a zpřístupňování objektů i lokalit našeho kulturního dědictví. ■

Muzejní počin roku 2015

1. Centrum stavitelského dědictví Plasy | Národní technické muzeum
2. Revitalizace Maiselovy synagogy | Židovské muzeum v Praze
3. Letecké muzeum Metoděje Vlacha | Muzeum Mladoboleslava

Muzejní výstava roku 2015

1. Tenkrát na severozápadě. Rok 1945 v Ústí nad Labem a okolí | Muzeum města Ústí nad Labem
2. Rybářství, stálá expozice | Národní zemědělské muzeum v Praze
3. Český kubismus, stálá expozice | Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze

Muzejní publikace roku 2015

1. Hroby barbarů v Praze-Zličíně. Svět živých a mrtvých doby stěhování národů | Muzeum hlavního města Prahy
2. Jan Hus 1415/2015 | Husitské muzeum v Táboře
3. Zámek s vůní benzínu | Národní památkový ústav a Národní technické muzeum

Cena Českého výboru ICOM

Gottfried Lindauer (1839–1926). Plzeňský malíř novozélandských Maorů | Západočeská galerie v Plzni

Muzeum roku 2015

Památník Karla Čapka ve Staré Huti u Dobříše

SOUTĚŽ GLORIA MUSAEALIS SI KLADĚ ZA CÍL POSÍLIT CHÁPÁNÍ EXISTENCE MUZEJNÍCH INSTITUCÍ JAKO STRÁŽCŮ VÝZNAMNÉ ČÁSTI NÁRODNÍHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ. JEDNÍM Z OCENĚNÝCH MUZEJNÍCH POČINŮ JE CENTRUM STAVITELSKÉHO DĚDICTVÍ PLASY.

NÁZOR

V čem spatřujete hlavní přínos vašeho oceněného projektu pro odbornou i laickou veřejnost? Čím je podle vás výjimečný?

Zeptali jsme se zástupců institucí, jejichž počiny odborná porota ocenila v rámci soutěže Gloria musaealis 2015.

Pavel Kodera

Národní technické muzeum

a. V tematickém zaměření. Jedná se o jediné takto specializované muzeum u nás, které je navíc zacíleno na velmi široké spektrum cílových skupin, nabízí bohatou interakci i různé úrovně vnímání expozic a rovněž aktivně vyvolává dialog v oblasti poznávání a obnovy historických objektů.

b. V komplexitě představované problematiky. Propojení expozice stavitelství se studijním depozitářem stavebních prvků a materiálů, odbornou knihovnou, unikátní prezentací stavebněhistorického průzkumu a provozuschopnými dílnami tradičních řemesel s prostorem pro experiment nemá obdoby ani v zahraničí.

c. V umístění. Areál plaského kláštera je sám o sobě jedinečnou učebnicí stavební kultury, v níž chce Centrum stavitelského dědictví Plasy svým návštěvníkům umožnit číst.

Tomáš Okurka

Muzeum města Ústí nad Labem

Události konce druhé světové války a doby po jejím skončení dodnes vyvolávají ve veřejnosti silné emoce. Ke zpracování tohoto náročného tématu jsme přistupovali s maximální zodpovědností a pokusili jsme se podat co nejvyváženější obraz událostí. Vedle textů k jednotlivým tématům byl na výstavě dán velký prostor svědectví pamětníků, a to z řad Čechů-starousedlíků, nově příchozích Čechů, Němců, kteří po válce v Československu zůstali, jakož i vysídlených Němců. Zvláštní pozornost byla věnována osudům rodiny Schlattnerových, která před odsunem v roce 1945 ukryla pod střechou svého domu velké množství předmětů, jež byly odkryty v červenci 2015. Zodpovědné zpracování důležitého historického tématu jsme se pokusili spojit s atraktivním vizuálním řešením a emocionálním působením vystavených objektů.

Jiří Vávra

Labrys, o.p.s.

Kniha Hroby barbarů v Praze-Zličíně je v českém prostředí unikátní v řadě ohledů. Komplexním způsobem představuje málo známé, ale důležité historické období stěhování národů, kdy probíhala přeměna antické kultury v raně středověkou. Mezinárodní tým odborníků z různých oborů zde představuje nejdůležitější archeologické nálezy na pozadí historických událostí, dobových tradic, společenského uspořádání, technologií, fyzických parametrů a vzhledu tehdejších lidí, a to jak na našem území, tak i v okolní Evropě. Kniha obsahuje jak vyčerpávající shrnutí dosavadních znalostí o této epoše, tak i podrobné výsledky nejnovějšího mezinárodního výzkumu pohřebiště v Praze-Zličíně, které se po svém nedávném objevu stalo nejdůležitější archeologickou lokalitou tohoto období v Čechách. To vše kniha podává čtenáři atraktivním a názorným způsobem za pomoci mnoha kvalitních fotografií a výtvarných rekonstrukcí.

V BÍLCE SE PODAŘILO ZACHOVAT STAROU STAVBU, ZÁROVEŇ VZNIKLO BYDLENÍ ODPOVÍDAJÍCÍ DNEŠNÍM NÁROKŮM.

ZAJÍMAVÁ KONVERZE

Zdařilá proměna stodoly v Bílce

Martin Jonáš bydlí s rodinou ve stodole. Její konverzi navrhl architekt Filip Nosek. Praviděpodobně by se nepotkali a stodolu společně nepřetvořili nebýt Filipova otce Ivana Noska. Ten je povoláním rovněž architekt a zároveň iniciátor nevšedních občanských aktivit v Bílce. Okolnosti vedoucí k realizaci zdařilého projektu nám přiblížili její hlavní aktéři.

Dlouhé cesty vedoucí k setkání

Bílka je spojována především s Milešovkou, na jejímž úpatí tato malá obec leží. Je totiž dobrým výchozím bodem ke zdolání nejvyšší hory Českého středohoří. Dnes je ale známá také díky novostavbě kaple sv. Václava, souboru sochařských děl nazvaném Cesta přátelství, tradici Svatováclavských slavností a stodole, ve které se bydlí. Kaple, slavnosti, sochy i stodola spolu souvisejí. Osobou, která výše zmíněné propojuje, je architekt Ivan Nosek.

STARÉ TRÁMY BYLY NOVĚ VYUŽITY JAKO SCHODIŠŤOVÉ STUPNĚ.

Narodil se v roce 1941 v Rakovníku, ale vyrůstal v Teplicích. V 50. letech si jeho rodiče pořídili v Bílce chalupu, a tak strávil v kraji pod Milešovkou dětství a tato část Českého středohoří mu přirostla k srdci. Později odešel za vzděláním do Prahy. Nejprve studoval Fakultu stavební Českého vysokého učení technického a poté pokračoval na Akademii výtvarných umění v u Jaroslava Fragnera. V roce 1969 opustil Československo. Žije v Kolíně nad Rýnem. Pro tamní magistrát pracoval jako architekt a urbanista. Od roku 1989 jezdí pravidelně do Čech, kde dělí svůj čas mezi Prahu a Bílku.

Občanské aktivity na návsi

Ve druhé polovině 20. století se zpretrhaly přirozené vazby obyvatel Bílky k místu a jeho historii. Zanikla tak například kaple sv. Václava, údajně ze 17. století. Z iniciativy několika lidí, kterým nebyl tento stav lhostejný, vzešlo v 90. letech občanské sdružení. Co si vytкло za cíl, bylo zřejmé už z názvu: Občanské sdružení pro znovupostavení kapličky a obnovu návsi v Bílce. Po splnění hlavního úkolu se nezisková organizace přejmenovala na Občanské sdružení přátel Českého středohoří v Bílce pod Milešovkou. Kapli kruhového půdorysu situovanou na oválné návsi navrhl architekt Ivan Nosek. Ke spolupráci na umělecké výzdobě interiéru přizval svého známého z Teplic a později z Německa, sochaře Jana Koblasu. Nová kaple vznikala postupně mezi lety 1996 až 2000. Delší období výstavby souviselo s postupným získáváním

POŽADAVKY NA PROPOJENÍ EXTERIÉRU S INTERIÉREM, NA AKCENTOVÁNÍ BLÍZKOSTI PŘÍRODY A DOSTATEČNÉHO PROSVĚTLENÍ BYLY VELKORYSE NAPLNĚNY.

finančních prostředků prostřednictvím sbírky. Příspěvky přicházely jak z Čech, tak z Německa. Při předání dokončené kaple vznikla idea pravidelných zářijových Svatováclavských slavností, které se konají dodnes. Sdružení se zanedlouho po vysvěcení kaple rozhodlo pro další příspěvek ke kultivaci tamní krajiny a společnosti. Ve spolupráci s architektem Ivanem Noskem a sochařem Janem Koblasou vznikla Cesta přátelství. Setkalo se 14 umělců z Čech a z Německa, aby vytvořili sochařská díla, která jsou od roku 2002 rozmístěna podél cest v bezprostředním okolí Bílky. Projekt symbolizuje cestu k přátelství a má pomoci upevnit v minulosti narušené česko-německé vztahy.

Stavení na prodej

„Historie naší cesty je dost dlouhá, každopádně v ní má prsty rodina architekta Filipa Noska, která nás do Bílky před lety poprvé pozvala na Svatováclavské slavnosti. Cestou z nich jsme za oknem jednoho z domů, jehož součástí byla i stodola, zahlédli ceduli informující o prodeji nemovitosti. Přestože jsme již měli pozemek i hotový projekt jiného domu na jiném místě u Teplic, nakonec zvítězila Bílka. Zprvu jako chalupa, následně jako trvalé bydliště,“ vysvětluje majitel stodoly Martin Jonáš, proč se rozhodl pořídit si stavení právě v Bílce. A dodává, jak došlo na výběr architekta. „Nejprve jsme se seznámili s jeho rodiči, architekty, a když jsme jim nastínil, že bychom v budoucnu chtěli stodolu přestavět na bydlení, okamžitě se nabídli, že by

je podobný projekt zajímal. Tak jsme se následně potkali i s jejich synem Filipem, se kterým jsme se při práci na stodole spřátelili.“ Architekt Filip Nosek poprvé navštívil Bílku po roce 1989. V následujících letech tam jezdil pravidelně každé léto a dodnes rád vzpomíná na romantickou krajinu Českého středohoří, stejně jako na pozdější setkání s rodinou Martina Jonáše a na projekt konverze stodoly.

Několikaletá proměna

K historii stodoly se nezachovaly téměř žádné informace. Výjimkou je letopočet 1886, který se nachází v omítce nad bývalým průjezdem. Stodola původně sloužila jako stáj pro koně a sklad sena. Pro předchozí majitele to již bylo pouze skladiště. Manželé Jonášovi se rozhodli využít stodolu na bydlení, zároveň ale do ní chtěli co nej-

NOVOSTAVBA KAPLE SV. VÁCLAVA JE JEDNÍM Z ÚSPĚCHŮ OBČANSKÝCH AKTIVIT, KTERÉ OŽIVUJÍ BÍLKU.

méně zasahovat. Jako volnou inspiraci uvádějí kamenná stavení v Provence, Anglii a Walesu, kam rodina pravidelně cestuje. K dalším požadavkům zadavatele architekt Filip Nosek přidává akcentování privátní atmosféry a blízkosti přírody, propojení exteriéru s interiérem a dostatečné prosvětlení nového domu. Základní ideou manželů bylo, aby stodola byla samostatným bydlením nezávislým na předním stavení na návsi, ke kterému patří. Pro mladého začínajícího architekta byla zakázka v Bílce velkou výzvou, které si Filip Nosek dodnes váží. Realizace jeho architektonického projektu probíhala ve fázích a trvala několik let. Mladá rodina musela průběžně shromažďovat finanční prostředky. Architekt oceňuje, že si Jonášovi zajišťovali hodně práce spojené se stavbou sami. A jak se při stavbě postupovalo? Začalo se střechou, následovala základová deska a pak samotná dřevostavba vložená do obvodového zdíva stodoly. Dům byl dokončen v roce 2012. To, co architekt při realizaci v Bílce zaujalo, byla obdivuhodná touha majitelů ponechat ze stodoly co nejvíce starého. Například když se kvůli výšce patra muselo zasáhnout do původního krovu, tak se jednalo o každé jeho části. Kreativním přístupem se pak dospělo i k tomu, že staré trámy byly nově využity jako schodišťové stupně. Filip Nosek opět připomíná skvělou kooperaci s majiteli. Když se řešila materiálová skladba vnitřních stěn, jednoznačně zvítězilo dřevo. S cítem pro venkovskou atmosféru tak byly vyřazeny

TEXT JAN ČERVINKA
FOTO ESTER HAVLOVÁ, JAROSLAV PONCAR,
ARCHIV FILIPA NOSKA A MARTINA JONÁŠE

PŘEDCHOZÍ MAJITELÉ VYUŽÍVALI STODOLU JEN JAKO SKLADIŠTĚ.

K HISTORII STODOLY SE NEZACHOVALY TĚMĚŘ ŽÁDNÉ INFORMACE. VÝJIMKOU JE LETOPOČET 1886, KTERÝ SE NACHÁZÍ V OMÍTCE NAD BÝVALÝM PRŮJEZDEM.

materiály se strojově dokonalým povrchem jako například sádkokarton. Filip Nosek vzpomíná na hledání kvalitního statika s detailními znalostmi dřevostaveb. Konzultovali u profesora Mirko Bauma v Cáchách a také v ateliéru Martina Rajniše. Na realizaci v Bílce se pak podílel statik Marcel Vojanec. Při ohlédnutí zpět na celý proces realizace Martin Jonáš odpovídá na dotaz, zda by vyzdvihl v souvislosti s rekonstrukcí práci konkrétní osoby: „V první řadě architekta Filipa Noska, který vzal projekt skutečně za svůj. Byla to skvělá spolupráce.“ A dodává, že pro něj byla nová zkušenost převzetí role stavbyvedoucího, stavebního dozoru a koordinátora prací vzhledem k tomu, že stavbu nerealizovali na klíč, ale s různými firmami.

Výsledná podoba

Při pohledu na realizaci v Bílce je nutné ocenit architektonické a urbanistic-

ké kvality projektu. Zůstala zachována stará stavba, zároveň vzniklo bydlení odpovídající dnešním nárokům. Vložením novostavby do starého stavení se například elegantně vyřešily limity, které mělo vlhké zdivo staré stodoly bez základů. Zároveň pak nebylo nutné řešit komplikace vznikající při běžné rekonstrukci, jakými jsou například změny tvarů a proporcí při zateplování. V širším kontextu byl zachován charakter zástavby obce bez zásahu do její struktury či panoramatu. Rozhodnutí vydat se ekonomicky náročnější a časově delší cestou, než kterou by představovala novostavba, je záslužné. Architektův přístup nepostrádající respekt a úctu k zachovanému objasňuje odpověď na otázku ohledně inspirace při návrhu pro Bílku. Filip Nosek v této souvislosti uvádí antické památky zaznamenané v kresebném a grafickém díle Giovannioho Battisty Piranesiho. Krása ruin starého Říma podle něj souvisí s jejich stářím.

FILIP NOSEK

- ▶ narodil se v Kolíně nad Rýnem v roce 1976 do rodiny českých architektů
- ▶ vystudoval architekturu na univerzitě v Cáchách
- ▶ je partnerem ve studiu A2F, žije a pracuje v Berlíně
- ▶ za konverzi stodoly v Bílce obdržel několik ocenění v Čechách a v Německu

FALK KRÜGER, FILIP NOSEK A ADALHEIÐUR ATLADÓTTIR Z ARCHITEKTONICKÉHO STUDIA A2F, KTERÉ SÍDLÍ V BERLÍNĚ A REYKJAVÍKU

Život ve stodole

Jak se v takové stodole bydlí a čeho si obyvatelé historické stavby nejvíce cení? „Bydlí se nám skvěle – kombinace genia loci staré stavby a moderního bydlení je úžasná. Výborný pocit máme také z toho, že naši předci vytvořili něco, co dokážeme i my nyní využít. Sice jiným způsobem, protože se doba změnila, ale stále víme, že náš dům má svého ducha. A navíc máme štěstí, že tato stavba stojí na úžasném místě, v srdci Českého středohoří. Místo je totiž to, co dělá dům krásným,“ komentuje svou stodolu Martin Jonáš. Na dotaz, co by doporučil všem, kteří si pořídí nemovitost podobného typu a chtějí ji využívat k bydlení, dodává: „Ať to určitě zkusí, protože takové stavby jsou vzácností a je škoda je bourat, přestože jsou s rekonstrukcí spojená mnohá rizika i obtíže.“ Architekt Filip Nosek upozorňuje, že takový projekt, když se pro něj člověk rozhodne, vyžaduje hodně energie, ochotu spolupracovat a především si celou věc vzít za svou. A vysvětluje, co považuje na stodole a její konverzi za hodnotné. Stodola v Bílce byla pro něj prvním samostatným projektem. Považuje za velké štěstí, že začínal s takto zajímavou zakázkou, stejně jako s klientem, s nímž byla výborná spolupráce. Důležitým tématem pro něj bylo setkání starého a nového. Na dotaz, zda je něco, co by zpětně při rekonstrukci řešil jinak, Filip Nosek odpovídá, že i s časovým odstupem několika let ne. ■

MANŽELÉ JONÁŠOVI SE ROZHODLI VYUŽÍT STODOLU NA BYDLENÍ, ZÁROVEŇ ALE DO NÍ CHTĚLI CO NEJMÉNĚ ZASAHOVAT.

VLOŽENÍM NOVOSTAVBY DO STARÉHO STAVENÍ SE VYŘEŠILY LIMITY, KTERÉ MĚLO VLHKÉ ZDIVO STARÉ STODOLY BEZ ZÁKLADŮ.

PRO ARCHITEKTA BYLO DŮLEŽITÝM TÉMATEM SPOJENÍ STARÉHO S NOVÝM.

DŮM BYL DOKONČEN V ROCE 2012.

STAVBA STOJÍ NA ÚŽASNÉM MÍSTĚ V SRDCI ČESKÉHO STŘEDOHOŘÍ.

KULTURNÍ PROGRAM OSLAV KORUNOVACE SE ODEHRÁVÁ TAKÉ NA ZÁMKU V RYCHNOVĚ NAD KNĚŽNOU.

VRCHOLEM OSLAV V RYCHNOVĚ BUDE KONCERT V KOSTELE NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE.

ROZHOVOR S ANDREOU KOLOWRAT KRAKOWSKOU

Rychnovský zámek a oslavy korunovace

Spolek PRO FIDELITATE, vzniklý z iniciativy rodiny Kolowratů Krakowských, letos pořádá celoroční kulturní program v Praze a Rychnově nad Kněžnou. Za cíl si klade připomenout 180 let od poslední korunovace v Čechách. Nejen o oslavách, ale také o rychnovském zámku jsme hovořili s Andreou Kolowrat Krakowskou.

Projekt Oslavy korunovace organizuje spolek PRO FIDELITATE, jehož založení jste iniciovali. V čem spatřujete jeho poslání a jakou má tato akce spojitost s historií vašeho rodu?

Spolek PRO FIDELITATE nese ve svém názvu kolowratské rodové heslo Věrně a stále, jehož význam zahrnuje mimo jiné víru, naději, odhodlání a odpovědnost. Spolek si stanovil za cíl podporu kulturních hodnot a společenského

dění se zvláštním zřetelem k památkám patřícím rodu Kolowratů. Pro tento rod je poslední korunovace českého krále významná tím, že korunu na hlavu Ferdinanda I., jako českého a uherského krále Ferdinanda V., vložil konferenční ministr František Antonín Liebssteinský, hrabě z Kolowrat.

Jakými akcemi se v Rychnově zapojíte do Oslav korunovace?

V červnu jsme uspořádali přednášku Jana Štěpánka o historii kolowratského rodu a po celou sezonu máme přístupnou výstavu s názvem František Antonín Kolowrat a jeho doba, na níž jsou prezentovány předměty ze zámeckého depozitáře a rodinného archivu, které mají ilustrovat dobu, v níž náš významný předek žil. Vrcholem oslav v Rychnově bude koncert, na kterém zazní korunovační mše Missa solemnis, op. 81, Václava Jana Tomáška. Byla složena pro slavnostní korunovaci v roce 1836. Skladba bude provedena Rychnovským chrámovým sborem se sólisty.

RODINA KOLOWRAT KRAKOWSKÝCH PEČUJE O VEŘEJNOSTI PŘÍSTUPNÝ AREÁL ZÁMKU.

MAJITELÉ VYUŽÍVAJÍ PŘI POSTUPNÝCH OPRAVÁCH ZÁMKU VLASTNÍ FINANČNÍ ZDROJE VČETNĚ PŘÍJMŮ ZE VSTUPNÉHO, MINISTERSKÝCH A KRAJSKÝCH DOTAČNÍCH PROGRAMŮ.

V čem je podle vás rychnovský zámek jedinečný?

Areál rychnovského zámku je velmi působivý. Ne náhodou bývá označován jako rychnovské Hradčany. Rozprostírá se nad městem a na návrší stojí nejen zámek, ale i zámecký kostel Nejsvětější Trojice, zvonice s třetím největším zvonem v Čechách a zámecká jízdárna. Celý areál byl dokončen podle návrhu Jana Blažeje Santiniho-Aichla. Kolowratská obrazárna je třetí nejvýznamnější soukromou sbírkou obrazů u nás. Není pojata klasicky, ale je součástí zámeckých interiérů. V rámci prohlídkové trasy máme vystaven jediný dochovaný ceremoniální meč z 18. století, mimořádně krásné historické sklo nebo jedinečný rodový jídelní servis a řadu dalších zajímavých předmětů.

Jak postupujete při obnově zámku?

Máme připravenou dlouhodobou koncepci obnovy celého areálu, kterou jsme museli podřídit ne svým přáním, ale výsledkům stavebnětechnických průzkumů. V zámku i kostele sice na první pohled vypadá, že je vše stabilní a v pořádku, ale například v krovech se skrývají problémy, které se projevují v interiérech a fasádách. Typickým příkladem je také vztlínající zemní vlhkost. Areál opravujeme systematicky a snažíme se každoročně postupovat kupředu. Obnova památkového objektu je nekonečná práce. Když máte v péči navíc celý areál stávající z několika staveb, je tato nekonečná práce násobená nejen počtem budov, ale i jejich velikostí. Je naší povinností předat dalším generacím majetek, který jsme dostali a který byl budo-

ván generacemi před námi. Chceme jej předat v dobrém stavu a jsme vděční, že jsme schopni péči zajistit.

Jak se daří finančně zajišťovat údržbu a opravy zámku? Tvoří vstupné významnou část?

Vstupné je důležitou součástí příjmů. Čerpáme finanční prostředky z programů Ministerstva kultury a Krajského úřadu Královéhradeckého kraje, ale bez existence vlastního hospodářství bychom nebyli schopni generovat ani vlastní finanční podíl.

Na co se mohou návštěvníci vašeho zámku těšit v letošní sezoně?

V letošní sezoně je hlavním tématem oslava korunovace, jak bylo zmíněno výše – výstava František Antonín a jeho doba a koncert 4. září v zámeckém kostele Nejsvětější Trojice. Na zámku se také pořádají léty prověřené akce, například koncerty v rámci Poláčkova léta, Den rytířů a princezen a v posledních letech organizujeme ve spolupráci s Muzeem a galerií Orlických hor a Dědkem adventní zámecké trhy.

Co byste vzkázala našim čtenářům?

Pokud zavítají do Královéhradeckého kraje, ráda bych je pozvala na návštěvu kolowratského zámku, kostela či zvonice. V okolí je spousta jiných objektů, ale kdo přijede k nám, je většinou mile překvapen. Často jsme už od návštěvníků slyšeli: Netušili jsme, že je tady tak krásně. ■

www.kolowrat.com
www.oslavykorunovace.cz

TEXT JAN ČERVINKA, DAGMAR KOŽELUHOVÁ
FOTO ARCHIV ANDREY KOLOWRAT KRAKOWSKÉ, WIKIMEDIA COMMONS

KRÁLOVSKÉ PROCESÍ BUDE SMĚŘOVAT Z VYŠEHRAU NA PRAŽSKÝ HRAD. DRUHÝ DEN BUDE NÁSLEDOVAT KORUNOVAČNÍ PRŮVOD Z HRADU NA STAROMĚSTSKÉ NÁMĚSTÍ.

AKCE

Korunovační slavnosti

V Praze se 3. a 4. září uskuteční Korunovační slavnosti k příležitosti 700 let od narození Karla IV. Pořadatelem je Univerzita Karlova v Praze a hlavní město Praha.

Ojedinělý projekt představí rekonstrukci středověké korunovační liturgie a věrohodně ztvární atmosféru obřadu. Korunovace Karla Lucemburského a Blanky z Valois se uskutečnila 2. září 1347 v románské Spytiňově bazilice sv. Víta na Pražském hradě za přítomnosti prvního pražského arcibiskupa Arnošta z Pardubic. Akce pořádaná k příležitosti letošního výročí představí rekonstrukci podle korunovačního řádu českých králů, který sepsal Karel IV. Organizátoři vycházejí z knihy Korunovační řád českých králů od Jiřího Kuthana a Miroslava Šmieda vydané v roce 2009, která zahrnuje také texty historiků umění Josefa Cibulky a Jaromíra Homolky.

V sobotu 3. září je připraven program na Ovocném trhu a na Vyšehradě, odkud se večer vydá královská procesí s loučemi historickým centrem na

Pražský hrad. V neděli 4. září bude program opět na Ovocném trhu a na Pražském hradě, kde se uskuteční rekonstrukce korunovace. Následovat bude korunovační průvod na Staroměstské náměstí.

Akci pořádá Univerzita Karlova v Praze a hlavní město Praha ve spolupráci s Arcibiskupstvím pražským, Královskou kolegiální kapitulou na Vyšehradě, Národní kulturní památkou Vyšehrad, Římskokatolickou farností u kostela Matky Boží před Týnem, Ústavem dějin křesťanského umění Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a klášterem benediktinů v Emauzích.

www.korunovacnislavnosti.cz

KRÁLOVSKÉ PROCESÍ S LOUČEMI

Sobota 3. září 2016

Vyšehrad – Vratislavova ulice – Vyšehradská ulice – Karlovo náměstí – Spálená ulice – Havelská ulice – Rytířská ulice – Ovocný trh – Celetná ulice – Staroměstské náměstí – Karlova ulice – Křižovnické náměstí – Karlův most – Malostranské náměstí – Nerudova ulice – Úvoz – Pohořelec – Loretánská ulice – Hradčanské náměstí – Pražský hrad

KORUNOVAČNÍ PRŮVOD

Neděle 4. září 2016

Pražský hrad – Hradčanské náměstí – Loretánská ulice – Pohořelec – Úvoz – Nerudova ulice – Malostranské náměstí – Karlův most – Karlova ulice – Staroměstské náměstí – Ovocný trh

www.karlovapraha.cz
www.karel700.cuni.cz
www.pamatky.praha.eu

Fotografie: Pražský hrad – Bjalek Michal WM, CC-BY-SA 3.0; Pohořelec – ŠJů WM, CC-BY-SA 3.0; Malostranské náměstí – Michal Kmínek WM, CC-BY-SA 3.0, Karlův most – Estec Co.Ltd WM, CC-BY 3.0; Staroměstské náměstí – Patrik Paprika WM, CC-BY-SA 3.0; Ovocný trh – Øyvind Holmstad WM, CC-BY-SA 3.0; Karlovo náměstí – Matěj Bařha WM, CC-BY-SA 2.5; Vyšehrad – Stanislav Jelen WM, CC-BY-SA 3.0

MOZAIKY KŘÍŽOVÉ CESTY NA SVATÉM HOSTÝNĚ PŘEDSTAVUJÍ VRCHOLNÉ DÍLO JANO KÖHLERA. VZNIKLY V PRVNÍ POLOVINĚ 20. STOLETÍ.

VOJTĚCH PAŘÍK A PASSIONARIE PARIK V ATELIÉRU PŘI RESTAURÁTORSKÝCH PRACÍCH

FOTOREPORTÁŽ

Restaurování mozaiky na Hostýně zaznamenal dokumentární film

Na počátku 20. století navrhl architekt Dušan Jurkovič křížovou cestu pro poutní místo na sv. Hostýně. Mozaikovou výzdobu jednotlivých zastavení vytvořil Jano Köhler ve spolupráci s dílnou keramické továrny RAKO. Před několika lety byla zahájena obnova křížové cesty. Proces restaurátorských prací Vojtěcha Paříka a Passionarie Parik na mozaice prvního zastavení zaznamenal filmový štáb cine4net. Celovečerní dokument měl premiéru letos v dubnu.

www.cine4net.eu

RESTAURÁTOŘI SPOLUPRACOVALI S TOVÁRNOU RAKO, STEJNĚ JAKO JANO KÖHLER.

PRÁCE NA OBNOVĚ PRVNÍHO ZASTAVENÍ KŘÍŽOVÉ CESTY – PILÁTOVA SOUDU

REŽISÉR A KAMERAMAN HLEDÁJÍ VHODNÝ ZÁBĚR NA RESTAURÁTORSKÝ PÁR V JEJICH ATELIÉRU.

FILMOVÝ ŠTÁB U JEDNÉ Z KAPLÍ KŘÍŽOVÉ CESTY

CÉLOVEČERNÍ FILM JANO KÖHLER VZNIKL V RÁMCI PROJEKTU PAMÁTKYDNES. SPOLEČNOST CINE4NET JEJ PŘIPRAVOVALA DVA ROKY.

NÁMĚSTÍ SIGMUNDA FREUDA JAKO CENTRUM MĚSTSKÉ PAMÁTKOVÉ REZERVACE PROŠLO KOMPLETNÍ REKONSTRUKCÍ A NYNÍ JE BEZBARIÉROVÉ.

PÓDIUM PRO POŘÁDÁNÍ KULTURNÍCH AKCÍ V ZAHRADĚ PIARISTICKÉHO KLÁŠTERA

CHVÁLÍME

Historické město roku Příbor

Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska společně s Ministerstvem kultury, Ministerstvem pro místní rozvoj a Českým národním komitétem ICOMOS pravidelně uděluje Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. Její součástí je titul historické město roku, který za rok 2015 získalo město Příbor.

Město za posledních 15 let iniciovalo obnovu velkého množství objektů. Mezi nejvýznamnější akce patří oprava kostela Narození Panny Marie, v němž je instalována dřevěná socha příborské Madony, kterou mohli obdivovat návštěvníci expozice Světové výstavy v Montrealu v roce 1967. Obnovený kostel sv. Valentina slouží církevním účelům, ale také k pořádání slavnostních koncertů. Příborské náměstí jako cen-

trum městské památkové rezervace prošlo kompletní rekonstrukcí a nyní je bezbariérové. Zachráněnému rodnému domu Sigmunda Freuda byl navrácen dobový vzhled a bylo v něm vytvořeno muzeum slavného rodáka.

Jedním z významných úspěchů je obnova piaristického kláštera, kde byly pro veřejnosti otevřeny muzejní sály, koncertní síň, knihovna i speciální učebny. Dalším nevšedním počinem se stala revitalizace klášterních zahrad, které byly na podzim loňského roku zpřístupněny veřejnosti. Projekt vycházel z křížové dispozice místa a historické koncepce. Podařilo se naznačit účel jednotlivých ploch a objektů, přestože se mnoho původních funkčních prvků nedochovalo. Zahrady jsou kompozičně členěny na dvě části. Uprostřed horní se na místě bývalého chovného rybníku nachází kašna a za východním křídlem nechybí tradiční bylinková zahrada s altánem. Rozšíření areálu o dolní zahradu, která je pojata jako odpočinkový sad, umožnilo propojení celého prostoru s historickým jádrem města. Hlavním motivem se stal sad, potok a okno. Místo se velmi rychle stalo společenským a kulturním centrem.

Město na obnovu památek využívá jak dotační zdroje, tak finanční prostředky ze svého rozpočtu. Systematickou péčí a citlivým přístupem se daří zachovávat architektonickou hodnotu a historickou atmosféru památkové rezervace. ■

TEXT DAGMAR KOŽELUHOVÁ
FOTO RUDOLF JARNOT, LUKÁŠ UKROPEC

ZÁSTUPCI OCENĚNÝCH VEŘEJNÝCH SBÍREK PŘI SLAVNOSTNÍM VYHLÁŠENÍ VÝSLEDKŮ SOUTĚŽE MÁME VYBRÁNO

FINANCOVÁNÍ

Máme vybráno 2016

Institut pro památky a kulturu pravidelně připravuje projekt MÁME VYBRÁNO, který se věnuje prezentaci různých forem financování obnovy památek. Jeho součástí je soutěž veřejných sbírek a konference, jejíž pátý ročník se uskutečnil na konci května v dominikánském klášteře v Praze.

Finančně nejúspěšnější veřejná sbírka 2015

1.	CrossCafe original, s. r. o.	Zakoupení nového zvonu do katedrály sv. Bartoloměje v Plzni	4 270 611
2.	Římskokatolická farnost Velký Šenov	Oprava kostela sv. Bartoloměje ve Velkém Šenově	848 806
3.	Římskokatolická farnost Ostrava – Moravská Ostrava	Oprava katedrály Božského Spasitele	371 672

Cena veřejnosti MÁME VYBRÁNO

1.	Město Paskov	Oprava zámku v Paskově	941
2.	Římskokatolická farnost Osová Bítýška	Pořízení nových varhan v kostele sv. Jakuba	886
3.	Římskokatolická farnost Vrbno pod Pradědem	Oprava kostela sv. Archanděla Michaela	875

Cena redakce PROPAMÁTKY

1.	Správa pražských hřbitovů	Záchrana významných pražských hrobů
2.	Spolek Zachraňme kino Varšava	Rekonstrukce kina Varšava
3.	Nadační fond Legie 100	Sbírka Legie 100

TEXT DAGMAR KOŽELUHOVÁ
FOTO TOM DROPPA

Program konference se letos zaměřil na dotace a získávání prostředků z dalších zdrojů. Zástupci Ministerstva kultury, Ministerstva zemědělství a Ministerstva pro místní rozvoj představili aktuální možnosti čerpání financí z programů, které v rámci jejich rezortů podporují péči o kulturní dědictví. Další přednášející se podělili o své zkušenosti se záchranou a provozováním objektů průmyslového dědictví, s využíváním lokálních zdrojů při obnově památek a rozvojem dárcovství.

Panelové diskuze přiblížily možnosti crowdfundingových kampaní, benefičních akcí a přinesly praktická doporučení vyhlášovatelům veřejných sbírek.

Veřejné sbírky byly oceněny ve třech kategoriích soutěže: Finančně nejúspěšnější sbírka roku 2015, Cena redakce PROPAMÁTKY, v níž byly oceněny veřejné sbírky za nevšední a příkladnou propagaci, a Cena veřejnosti MÁME VYBRÁNO, v níž zájemci hlasovali on-line na stránkách projektu. Celkem se do letošního hlasování zapojilo 6 861 lidí. Prvních 10 sbírek si mezi sebe rozdělí celkovou částku 100 tisíc korun. ■

www.mamevybrano.cz

Z MĚST A OBCÍ

BRANDÝS NAD LABEM

Navštivte židovský hřbitov a synagogu

Při návštěvě Brandýsa si nenechte ujít židovský hřbitov a synagogu. Tento hřbitov patří k nejstarším v Čechách. První hroby se datují k roku 1568. Připomíná bohatou historii tamní židovské obce, stejně jako synagoga v ulici Na Potoce, která byla do dnešní podoby obnovena po velikém požáru v roce 1829. Po druhé světové válce zůstala uzavřena a její interiér byl zničen. Od 60. let sloužila jako sklad léčiv. V roce 1995 přešla budova do vlastnictví Židovské obce v Praze a v letech 2010–2014 byla obnovena v rámci projektu Deset hvězd zaměřeném na záchranu židovské kultury v České republice. Dne 10. července 2014 byla synagoga slavnostně otevřena a slouží veřejnosti jako muzeum židovských tradic a kulturní sál. Přístupná je od 1. května do 31. října denně od 10 do 17 hodin. Mimo sezonu je možné prohlídku domluvit v informačním centru, kde si lze oproti záloze vypůjčit také klíče od židovského hřbitova.

www.infocentrum-brandysko.cz

Město Brandýs nad Labem

HOSTINNÉ

Mariánský sloup opět zdobí náměstí

Ozdobou náměstí v Hostinném je raně barokní mariánský sloup. Sousoší bylo zhotoveno z pískovce. Vlastní podstavec tvoří několik stupňů a šestiboký sokl vysoký 2,4 metru. V přední části se vyjímá výklenek se sochou spící sv. Rozálie, ochránkyně nemocných morem. Sokl doprovází sochy světců v mírně nadživotní velikosti. Jsou to postavy sv. Rocha, sv. Šebestiána, sv. Jana Nepomuckého, sv. Františka, sv. Antonína a sv. Ignáce. Samotný osmimetrový sloup vrcholí hlavicí, na níž stojí socha Panny Marie. Tato část byla silně poškozena povětrnostními vlivy a při rekonstrukci v roce 1906 nahrazena kopií. V rámci záchrany kulturního dědictví města Hostinné prošel mariánský sloup na náměstí celkovou rekonstrukcí včetně instalace nového oplocení a slavnostního osvětlení. Původní socha Panny Marie bude po restaurování umístěna na nádvoří františkánského kláštera.

www.hostinne.info

Město Hostinné

CHEB

Historie krovů městských domů

V roce 2015 byl ve 44 domech na náměstí Krále Jiřího z Poděbrad a blízkém okolí proveden průzkum krovů. Celkem bylo zdokumentováno 57 různých konstrukcí. Část z nich byla díky spolupráci s Národním památkovým ústavem v Lokti podrobena dendrochronologické dataci. Průzkum přinesl překvapující výsledky. V rámci celé České republiky byl objeven nejstarší hambalkový krov s podélným vázáním použitý na městském domě a také nejstarší ležatá stolička s pětibokou prahovou vaznicí. Z dokumentovaného vzorku byla celá pětina krovů středověkých, nejstarší z nich pochází z období konce vlády Karla IV. Ojedinělé rozměry a řemeslnou a estetickou kvalitu v městském prostředí mají i krovy renesanční a barokní. Těch byly v rámci vybraného vzorku zjištěny celé dvě pětiny. Zbývající krovy pocházejí až z období po roce 1800. Mezi pozdně středověkou vrstvou dokumentovaných krovů lze zařadit rovněž dřevěné konstrukce na domech celé východní strany chebského Špalíčku, dosud považované za novodobé z druhé poloviny 20. století.

www.cheb.cz

Město Cheb

Přinášíme aktuality z míst, kde se aktivně věnují péči o kulturní dědictví. Uvedené texty jsou publikovány v rámci mediální spolupráce redakce s městy a obcemi.

JINDŘICHŮV HRADEC

Město láká do muzeí

V Jindřichově Hradci není k vidění jen zámek, ale za pozornost stojí také tamní muzea. Dům gobelínů, kulturních tradic a řemesel prezentuje více než stoletou tradici textilních uměleckých děl. V živé expozici je možné zastihnout zkušené tkadleny a restaurátorky při práci. V Muzeu fotografie a moderních obrazových médií se až do prosince koná výstava Pocta fotografů Karlu IV. Ta zachycuje architektonické památky, které tento panovník nechal vystavět. Zahrnuje také fotografie z natáčení filmu Hlas pro římského krále. Pro školy jsou připraveny muzejně-pedagogické aktivity. V květnu se po několika letech otevřel bývalý zámecký mlýn s novou expozicí věnovanou historii rybníkářství a lesnictví na Jindřichohradecku. Představuje předměty a nástroje, které v minulosti používali místní rybníkáři a lesníci ke své práci. Nechybí ani stručný historický exkurz do jednotlivých oborů doplněný dobovými fotografiemi.

www.dumgobelinu.cz
www.mfmom.cz
www.infocentrum.jh.cz

Město Jindřichův Hradec

PÍSEK

Otevřené brány kostelů na Písecku

Loňský úspěšný projekt, který umožnil zpřístupnění tří píseckých kostelů široké veřejnosti, se letos rozrůstá na celé Písecko. Na hřbitově kolem kostela sv. Vavřince v Putimi naleznete například hrob zdejšího sedláka Jana Cimbury, kterého proslavil román Jindřicha Šimona Baara. Bohatou barokní výzdobu má kostel sv. Kateřiny Alexandrijské v Kestřanech. Oltář mirovického kostela sv. Klimenta zdobí cenné malby raného baroka. Gotický kostel sv. Havla v Myšenci si zachovává středověký charakter. V málo známém kostele sv. Václava v Krči u Protivína nalezneme nástěnné malby a kostel sv. Brikcí v Dobešovicích je bohatou kamenickou výzdobou a především ornamentálně zpracovaným dřevěným stropem. Kostel sv. Petra a Pavla v Albrechticích nad Vltavou skrývá jedny z nejvýznamnějších románských nástěnných maleb na území Jihočeského kraje. Obvodovou zeď tamního hřbitova tvoří malované kapličky. Vstup do všech památek je zdarma.

www.pisek.eu
www.kostelypisek.cz
www.facebook.com/kostelypisek

Jiří Hladký

SOBĚSLAV

Soběslavské muzeum připomíná Rožmberky

Stálá expozice Blatského muzea v Rožmberském domě v Soběslavi připomíná působení rodu Rožmberků, bytostně spojeného s historií města a jeho památkami. Expozice s názvem Soběslav – město pětileté růže je umístěna ve dvou sálech a v přilehlém prostoru schodiště, které je vyzdobeno souborem obrazů z dějin města. Mezi cenné dobové exponáty patří restaurovaná gotická skříň z věže kostela sv. Petra a Pavla, která sloužila jako městská pokladnice. K vidění je také model města, který přibližuje podobu Soběslavi z doby vlády Petra Voka. Model byl postaven v roce 2015 a má rozměry 170 × 170 cm. Výstavní prostor doplňují obrazy a plastiky z kostela sv. Marka vyzdobeného rožmberskými symboly krátce po smrti Petra Voka. V šesti sálech umístěná expozice Příroda Táborska je v současnosti největší svého druhu na jihu Čech. Muzeum letos také nabízí krátkodobé výstavy. Například Přírodu jižní Afriky nebo výstavu fotografií Petra Mareše Táborsko. Muzeum je otevřeno do 2. října denně kromě pondělí.

www.musobeslav.cz

Zdeněk Prohlík

Z MĚST A OBCÍ

ŠLUKNOV

Křížová cesta u obce Království

U obce Království nedaleko Šluknova se na svahu pod vrcholem kopce Křížový vrch nachází křížová cesta. Vybudována byla za pátera Václava Karla v roce 1859, tři roky po oslavách 100. výročí dokončení křížové cesty ve Šluknově, která se stala jejím vzorem. Má charakter pašijové cesty a příběh Ježíšova utrpení vypráví již od poslední večeře a modlitby v Getsemanské zahradě. Kromě 14 jednotlivých zastavení v blízkosti nalezneme také kaple Žaláře Krista, Bičování Krista, Kalvárii nebo kapli Božího hrobu, grottu sv. Petra a sv. Máří Magdalény a Getsemanskou zahradu. V letošním roce začíná první etapa celkové obnovy této nově vyhlášené nemovité kulturní památky, a to rekonstrukcí kaple Bičování Krista, která byla v areálu vystavěna v roce 1909. Na obnovu byl získán příspěvek Ministerstva kultury z programu Podpory obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností.

www.mesto-sluknov.cz

ZNOJMO

Bývalý pivovar slouží i městu

Společnost Znojemský městský pivovar si pronajala administrativní budovu bývalého pivovaru u znojemského hradu i s přilehlým zadním nádvořím. Objekt, který je památkově chráněný, zrekonstruovala a v budoucnu by v jeho prostorách chtěla vybudovat reprezentativní pivovarskou restauraci. Technologické zázemí pivovaru je umístěno ve sklepech budovy. Druhé patro je využíváno beze změn pro kanceláře se zachováním stávajících interiérů. V přízemí je umístěna prodejna a informační centrum pro potřeby pivovaru i města. V blízké budoucnosti budou odstraněny trafostanice a budovy bývalé kuželny tak, aby se prostor otevřel pro turisty a návštěvníky Znojma s výhledem do Gránického údolí. Přestavba budov byla provedena s nejvyšší možnou péčí a v souladu s ustanoveními, která se týkají stavebních prací v památkově chráněném objektu. Rekonstrukce objektu byla financována ze soukromých finančních zdrojů bez dotační podpory. Opravený objekt si lze prohlédnout po předchozím objednání.

www.znojmocity.cz

ŽATEC

Na Seznam UNESCO míří chmelařské tradice

V Žatci se ve dnech 31. března a 1. dubna 2016 uskutečnila konference Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska na téma Kulturní dědictví a regionální tradice. Setkání se účastnilo více než 120 starostů měst a obcí z celé republiky. Konference se konala v komplexu Chrámu chmele a piva. V rámci programu si účastníci mohli vyslechnout řadu inspirativních přednášek o kulturních tradicích, historii a chmelařství. Zúčastnit se mohli rovněž komentovaných prohlídek královského města. Hovořilo se také o kandidatuře Žatce na Seznam UNESCO, v níž chtějí Žatečtí uspět se svou průmyslovou čtvrtí odkazující na tradici chmelařství v regionu. Téma konference přispělo k diskuzi, jak se tradice podílejí na vzhledu měst. Město Žatec se rozhodlo citlivě obnovovat nejen historické pamětihodnosti, ale také revitalizovat technické památky odkazující na místní chmelařské tradice. Jejich budoucí vhodné využití má za cíl přitáhnout široké spektrum návštěvníků a připomenout slavnou tradici města.

www.mesto-zatec.cz

Stát se členem Klubu PROPAMÁTKY je snadné a přináší řadu výhod

Klub je otevřený všem, kteří svým darem podpoří činnost neziskové organizace Institutu pro památky a kulturu, provozovatele portálu PROPAMÁTKY.

INFORMACE

tištěný časopis PROPAMÁTKY, sborníky z konferencí, aktuality e-mailem

AKCE

tematicky zaměřené vzdělávací akce v průběhu celého roku

VSTUPNÉ

volná vstupenka na jeden z nabízených objektů

Aktuální seznam objektů s volným vstupem najdete na klub.propamatky.info.

Děkujeme všem stávajícím členům Klubu za podporu. Je vás už 332.

KLUB
PROPAMÁTKY

klub.propamatky.info

PROPAMÁTKY

konference o historických sýpkách
9. a 11. listopadu v Telči

konference.propamatky.cz

HLAVNÍ PARTNER PORTÁLU

Pálené tašky značky TONDACH navazují na tisíciletou tradici používání tohoto druhu střešní krytiny, z čehož vyplývá závazek uchovávat ráz střešní krajiny zejména z pohledu materiálu a tvarů také do budoucna. Výrobky

této značky mají nejdelší záruku na základní střešní tašky vyráběné u nás, a to 33 let. Životnost pálených tašek ale činí až 100 let.

www.tondach.cz

ODBORNÍ PARTNEŘI PORTÁLU

Kvalitní česká okna a dveře s tradicí od roku 1926 – repliky špaletových oken i historických dveří
www.janosik.cz

Zajistíme likvidaci dřevokazného hmyzu v historických stavbách prostřednictvím horkého vzduchu.
www.thermosanace.eu

Prověřené materiály pro řešení vlhkostních problémů v historických objektech včetně poradenství
www.mc-bauchemie.cz

Ovládáme řemeslo ručně sypané, historické, ostře pálené, probarvené keramické dlažby.
www.historicka-dlazba.cz

Kvalitní minerální nátěrové systémy pro restaurování a obnovu památek
www.keim.cz

Využijte našich zkušeností s osvětlením historických budov.
www.erco.com

CIUR a.s.
systémy pro úsporu energií

Od roku 1991 dodáváme izolační systémy i do historických budov.
www.ciur.cz

PAMÁTKY

Odborný veletrh PAMÁTKY pořádá INCHEBA EXPO PRAHA spol. s r. o.
www.incheba.cz/pamatky

Znáte důvěryhodné a seriózní společnosti, které působí v oblasti obnovy a péče o památky u nás? Dejte nám o nich vědět.

Čtvrtletník portálu PROPAMÁTKY
Ročník 5, číslo 2, vychází: 4x ročně
Vydává: Institut pro památky a kulturu, o.p.s.
Editor: Jan Červinka

Redakce: Aleš Kozák, Zbyněk Konvička,
Dagmar Koželušová, Veronika Pevná,
Jindřiška Kukrálová
Jazyková redakce: Lenka Kuboušková

Grafická úprava: Jiří Pobřísko a Jan Štůrc
Evidenční číslo: MK ČR E 208 18
© Institut pro památky a kulturu, o.p.s.
E-mail: redakce@instituteu.cz